

ความสำคัญของดิน

คำว่า **“เกษตรกรรม”** นั้นเป็นคำจากภาษาสันสกฤต โดยมีคำว่า “เกษตร” ซึ่งแปลว่านา และคำว่า “กรรม” ซึ่งแปลว่าการกระทำ เมื่อนำคำทั้งสองคำมารวมกันเป็นคำว่า “เกษตรกรรม” ให้หมายความถึง “การใช้ประโยชน์จากดิน” ซึ่งไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การเพาะปลูกเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงการเลี้ยงสัตว์และการประมงอีกด้วย

สิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมก็คือ **“ดิน”** เพราะการเกษตรกรรมเกือบทุกชนิดเกิดขึ้นบนดิน ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการทำเกษตรกรรมมากขึ้น แต่ก็ยังเป็นเพียงแค่น้อยเท่านั้น เพราะเกษตรกรรมส่วนใหญ่มักยังต้องใช้ดินเป็นหลัก ดังนั้น เราต้องทำความเข้าใจ “ดิน” ซึ่งถ้าหากพูดในทางวิชาการแล้ว ดิน หมายถึง วัตถุชนิดหนึ่งที่เกิดจากการย่อยสลายของหินและแร่ธาตุต่าง ๆ โดยมีส่วนประกอบ 4 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่

1. แร่ธาตุ หรือ อนินทรีย์วัตถุ (mineral matter)
2. อินทรีย์วัตถุ (organic matter)
3. น้ำ (water)
4. อากาศ (air)

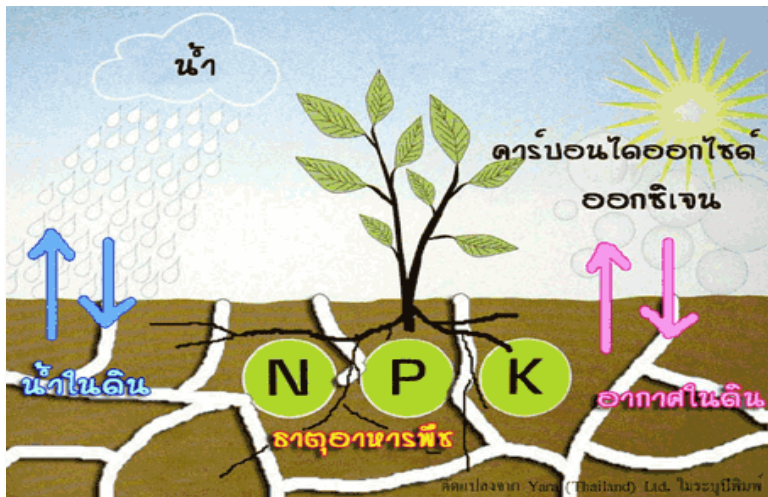

ชุดองค์ความรู้วิชาการวันดินโลก 2567 เรื่อง **“ใส่ใจมาตรฐาน ตรวจวัดจัดการ ดินดียั่งยืน”**

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประโยชน์ของดิน

- 1. ดินทำหน้าที่เป็นที่ให้รากพืชได้เกาะยึดเหนี่ยว** เพื่อให้ลำต้นของพืชยืนต้นได้อย่างมั่นคง แข็งแรง ขณะที่พืชเจริญเติบโต รากของพืชจะเติบโตซอนไซหยังลึกแพร่กระจายลงไปในดินอย่างกว้างขวาง ดินที่ร่วนซุยและมีชั้นดินลึก รากพืชจะเจริญเติบโตแข็งแรง สามารถเกาะยึดดิน ไม่ทำให้ต้นพืชล้มหรือถอนโคนได้
- 2. ดินเป็นแหล่งให้ธาตุอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของพืช** เนื่องจากธาตุอาหารพืชจะถูกปลดปล่อยออกจากอินทรีย์วัตถุ และแร่ต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของดิน ให้อยู่ในรูปที่รากพืชสามารถดูดไปใช้ประโยชน์ได้ง่าย

- 3. ดินเป็นแหล่งเก็บกักน้ำหรือความชื้นในดิน** ให้อยู่ในรูปที่รากพืชสามารถดึงดูดได้ง่าย เพื่อนำไปหล่อเลี้ยงลำต้นและสร้างการเจริญเติบโต
- 4. ดินเป็นแหล่งที่ให้อากาศในดิน** ที่รากพืชใช้เพื่อการหายใจ รากพืชประกอบด้วยเซลล์ที่มีชีวิต ต้องการออกซิเจนสำหรับการหายใจทำให้เกิดพลังงานเพื่อการดูดน้ำ ธาตุอาหาร และการเจริญเติบโต

นโยบายทางด้านดินและที่ดินของประเทศ

- ▶ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) กำหนดนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2566 – 2580) เพื่อเป็นกรอบนโยบายและทิศทางหลักในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศอย่างบูรณาการ ในระยะ 15 ปี ประกอบด้วยประเด็นนโยบายหลัก 4 ด้าน ได้แก่ (1) การสงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ และการรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ (2) การใช้ที่ดินและทรัพยากรดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด (3) การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และ (4) การบูรณาการและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินอย่างมีเอกภาพ
- ▶ กรมพัฒนาที่ดินกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจำนวน 6 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรดินด้วยการสำรวจ จำแนกดิน วิเคราะห์ดิน และวางแผนการใช้ที่ดินอย่างเป็นระบบ การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยงานวิจัยและเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินเชิงนวัตกรรม การบริหารจัดการทรัพยากรดินอย่างสมดุลและยั่งยืนด้วยการฟื้นฟูปรับปรุงดิน และอนุรักษ์ดินและน้ำ การสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งให้กับหมอดินอาสา เกษตรกร และภาคีเครือข่าย การพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม และการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านการพัฒนาที่ดิน

ชุดองค์ความรู้วิชาการวันดินโลก 2567 เรื่อง **“ใส่ใจมาตรฐาน ตรวจวัดจัดการ ดินดียั่งยืน”**

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การใช้ประโยชน์จากดินล้นแล้วแต่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวก ทางลบ ทางตรงและทางอ้อมต่อการดำรงชีวิต และส่งผลต่อชุมชนทุกระดับตั้งแต่ ครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ ภูมิภาค และโลก การตัดสินใจเกี่ยวกับดินและการใช้ที่ดินของผู้ใช้ที่ดิน เป็นผลรวมของการตัดสินใจจากความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความรู้ และความเคยชิน ในด้านของความรู้ที่เกี่ยวกับดิน จำเป็นต้องมีความเข้าใจในเรื่องของขีดจำกัดของดิน ความเข้าใจในเรื่องของมลพิษทางดิน รวมทั้ง

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกันคือ ปัญหามลพิษทางน้ำ และปัญหามลพิษทางอากาศ ซึ่งจะส่งผลย้อนกลับทางลบมาสู่วิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ดังนั้น ความเข้าใจบทบาทของทรัพยากรดิน การกำหนดคุณค่าของทรัพยากรดิน การกำหนดการใช้ทรัพยากรดินที่เหมาะสม เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการให้ความสำคัญกับทรัพยากรดิน การเห็นคุณค่าของทรัพยากรดิน การบำรุงรักษา การป้องกัน การปรับปรุง และการเตรียมการในการแก้ไขปัญหามลพิษทางดิน ทำให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินอย่างคุ้มค่ามากที่สุด

เรียบเรียงข้อมูล : กลุ่มวิจัยและพัฒนาการจัดการดินเปรี้ยว กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน
ออกแบบ : สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน

ชุดองค์ความรู้วิชาการวันดินโลก 2567 เรื่อง **“ใส่ใจมาตรฐาน ตรวจสอบจัดการ ดินดียั่งยืน”**

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

